

Rawicz-Witanowski, Michał

Cmentarzysko starożytne

Światowit 5, 262-264

1904

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

autor wszędzie nazywa, Indogermanów, pozostali w tych siedzibach pierwotnych tylko Germanowie; za pra-siedzibę więc Germanów uważa autor Danię, Szwecyę i Norwegię.

DROBNE WIADOMOŚCI.

= **Cmentarzysko starożytne.** W Kamieniu Kotowym, w p. Lipnoskim, orzący na polu wieśniak natrafił na grób starożytny. Grób ten, wyłożony kamieniami, obrobionemi ręką ludzką, mieścił w sobie kilkanaście dużych urn ze szczątkami kości.

Dowiedziawszy się o odkryciu, p. Wąsowicz z Kamienia prosił wieśniaków o wstrzymanie się z rozkopywaniem cmentarza, do czego obiecał przysłać ludzi, ale nim ludzie nadeszli, grób został przez włóścian zrujnowany, urny porozbijane. Włóścianie sądzili, że znajdują jakieś skarby, więc obawiali się spółki z panem W., któremu ostatecznie udało się pozyskać za ledwie jedną, i to już rozbitą, urnę.

Echa Płockie i Łomż. № 81, r. 1902.

= Cmentarzysko pogańskie w Siedleminie pod Jarocinem. Urna z przykrywą, siekiera kamienna i naszyjnik z pereł szklanych.

(Gaz. Kaliska r. 1901. № 9).

= Wspomnienie pośmiertne o dr. Klemensie Koehlerze, archeologu z Poznańskiego.

(Gaz. Kaliska r. 1901. № 11).

= Rozesłanie do wójtów gmin cyrkularza Towarzystwa Archeologicznego w Petersburgu, zalecającego ochronę zabytków archeologicznych.

(Tydzień, piotrkowski, r. 1901, № 7).

= W artykule „Dwie góry sypane pod Starą Rawą, w gub. piotrkowskiej“ Maryan Wawrzeniecki opisuje znalezione tu ślady ceramiki i zasłyszane podania o cmentarzyskach. (Tydzień, piotr., r. 1901, № 19).

= W artykule p. t. „Spicymierz“ Skrzętny podaje wzmiankę o wykopaliskach archeologicznych, dokonanych w tejże wsi (leżącej pod Uniejowem), a składających się z popielnic, ozdób z miedzi i t. p.

(Gaz. Kaliska, r. 1902, № 166).

= Znaleźnienie skarbu monet tureckich (?) w pobliżu miasteczka Ataki nad Dnieprem. (Gaz. Kaliska, r. 1902, № 233, i Tydz., piotr., r. 1902, № 39).

= Szaniec zw. „szwedzkim“, we wsi Grodzisku w W. Księstwie Poznańskim.

(Tamże, № 256).

= List Maryana Wawrzenieckiego do redakcyi, streszczający plan poszukiwań archeologicznych, dokonanych przez niego w latach 1895—1902, przeważnie pod Rawą. (Tydzień, piotr. r. 1902, № 43).

= Na posiedzeniu Tow. Przyj. Nauk w Warszawie, d. 14 listopada 1802 r., T. Czacki złożył przygotowaną przez siebie instrukcyę dla członka Krasińskiego, wezwanego „do czynienia obserwacyi w okolicy Rawy, gdzie ma się znajdować okręg z kamieni wielkich, noszący piętno odległej starożytności“, jako też do zbadania „skamieniałości, które w tejsze okolicy podobno znajdują się“.

(A. Kraushar: Tow. Król. Przyj. N., t. I, str. 213 i 214).

= W czasie posiedzenia tego Towarzystwa, d. 4 listopada 1810 r., doniósł prezes o darze księdza Duczymińskiego, stanowiący kolekcycę znalezionych we wsi Sielinach pod Garwolinem obręczy metalowych, t. j. naramienników (*domillas*), dawanych walecznym żołnierzom w nagrodę.

(Tamże, t. I, cz. 2, str. 239).

= Na początku 1812 r. K. Wiesiołowski odczytał rozprawę o starożytnościach religijnych Słowian oraz przedstawił zarys rezultatów badań nad wykopaliskami urn i naczyń, odnalezionych w starożytnych grobach pod Wrocławiem. Przytem załączył pięknie odrobione rysunki owych zabytków.

(Tamże, t. I, cz. 2, str. 275).

= W 1815 r. prefekt departamentu Warszawskiego nadesłał wierzchnią część głowy nieznanego zwierzęcia, znaną w pow. Stanisławowskim, w łożysku rz. Buga.

(Tamże, t. II, cz. 2, str. 111).

= We wsi Płowcach, w pow. Brzeskim Kujawskim, w miejscowości zw. „Żale“, pod mogiłami z kamieni w liczbie 5, znaleziono szczątki kości, podków końskich i ułamków broni, naczynie gliniane, napełnione popiołami, oraz małe pieniążki srebrne z czasów Trajana. Znajdują się te wykopaliska u dziedzica Płowców, oraz w zbiorach Tow. Warsz. Przyj. Nauk.

(H. Gawarecki: Pam. hist. płocki, II, 24 i 25).

= We wsi Woronczynie, na Wołyniu, wydobyto siekiery krzemienne z pod wiekowych dębów.

(J. U. Niemcewicz: Podróże historyczne, str. 293).

= W okolicach Łucka znaleziono skamieniałą część ciała ludzkiego.

(Tamże, str. 294).

= Wzmianka o odkryciu pod Pruszkowem grobu skrzynkowego, oraz młota kamiennego uszkodzonego.

(Gazeta Warszawska, 1902 r., nr. 232).

= Wykopaliska w gubernii Kijowskiej.

(Gazeta Polska, 1902 r., nr. 321).

= Odkrycie archeologiczne w Lipowcu pod Humaniem.

(Kraj, 1902 r., nr. 22).

= Ślady pobytu człowieka przedhistorycznego w okolicach Rawy, opisane przez M. Wawrzenieckiego. (Tydzień, piotrkowski, 1901r., nr. 20).

= Cmentarzysko pogańskie pod Działoszynem.

(Zorza, 1901 r., nr. 44).

= Już w r. 1552 skarżą się starostowie kaniowscy, że przeszkadzają ich „uchodom“ kopacze z drabów (kozaków), którzy „po horodyszczach i sieliszczach chodząc, mogiły rozkopują, szukając tam obręczy i pierścieni, zwłoki pogrzebanych wyrzucając, na pomstę za to żywym i niewinnym.“ (Źródła dziejowe, wyd. A. Pawińskiego, XXII, str. 320).

= Niegdyś kurhany i mogiły eksploatowano dla otrzymania saletry, dawało to nieraz więcej dochodu, niż cały obszar włości, do której uroczysko należało. Spadkobiercy np. Janczyńskich skarżą w 1602 r. książąt Koreckich, że ci nietylko zagarnęli przypadające tamtym z prawa dobra Kalnik z Cybulowem, w Braclawszczyźnie, i ciągną z onych pożytki, ale jeszcze większe wyrządzają im straty, wydobywając saletrę z mogiły Soroki (słynnego do dziś dnia zabytku na Ukrainie).

(Źródła dziejowe, XXII, 349).

M. R. Witanowski.

= **Wykopalisko.** W Skularczewie, w powiecie Mogilnickim, wykopano garnek, zawierający blisko 800 sztuk monet srebrnych z X-go wieku, bardzo dobrze zachowanych.

(Dziennik Poznański, 8, XII, 1900).

LITERATURA OGÓLNA

dotycząca kwestyi aryjskiej.

1902. **Much M.** Die Heimat der Indogermanen im Lichte der urgeschichtlichen Forschung. Berlin.

1902. **Kossinna Gustaf.** Die indogermanische Frage archäologisch beantwortet. (Zeitschr. f. Ethnologie) Berlin.

1901. **Schrader O.** Reallexikon der indogermanischen Alterthumskunde. Grundzüge einer Kultur- und Völkergeschichte Alteuropas. Strassburg.

1899. **Wilser Ludwik Dr.** Herkunft u. Urgeschichte der Arier. Heidelberg.

1899. **Tappeiner.** Die Urgeschichte der europäischen Menschheit, Meran.

1899. **Vacher de Lapouge G.** L'Aryen, son rôle social. Paris, 8°.

1899. **Zaborowski Z.** Les Aryens. Recherches sur les origines; état de la question de langue et de races. („Revue mens. de l'Ecole d'Anthrop.“ VIII, 37 — 63.)

1898. **Wilser L.** Menschenrassen und Weltgeschichte („Naturwissenschaftliche Wochenschrift“ XIII, 1 — 8).

1898. **Sergi G.** Arier e Italici. Torino.